

4. Дешко Л., Бондар О. Правова природа рішень Європейського суду з прав людини // Правовий часопис Донецького університету. – 2008. – № 2. – С. 78.

5. Дешко Л., Бондар О. Правова природа рішень Європейського суду з прав людини // Правовий часопис Донецького університету. – 2008. – № 2. – С. 78.

6. Науково – практичний коментар законів України: «Про державну виконавчу службу», «Про виконавче провадження», «Про виконання рішень та практики застосування Європейського суду з прав людини» – К.: КНТ, 2008.

УДК 342 (045)

Калюжний К. Р., здобувач,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

КЛАСИФІКАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПРАВ, СВОБОД І ІНТЕРЕСІВ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА У СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Здійснення демократичних перетворень в Україні тісно пов'язане зі зміною пріоритетів державного розвитку, формуванням нових засад функціонування суспільства. Створення якісно нового суспільства повинно відбуватися на основі загальнолюдських цінностей. Людський вимір у розвитку суспільства значною мірою залежить від ролі держави щодо утвердження людиноцентристської молоді взаємин громадян та суб'єктів державного управління [1, с. 5]. Наша держава законодавчо задекларувала першорядність принципів, що визнані у цивілізованому світі – захист прав, свобод і законних інтересів людини та громадянина.

Суб'єктивні права і свободи громадян, які реалізуються у сфері публічного управління, мають своїм підґрунтям конституційні права і свободи, вони пов'язані із нормами інших галузей права, але умовою їх реалізації у площині практичної діяльності є наявність і функціонування органів державної влади, їх посадових осіб. Як стверджує Я. В. Лазур, конституційні права і обов'язки здобувають реальне значення, коли вони трансформуються у суб'єктивні, що носять адміністративно-правовий характер. При цьому конституційне положення про те, що права і свободи людини і громадянина є безпосередньо діючими, не виключає того, що конституційні права припускають той або інший ступінь участі адміністративного права в правовому механізмі їх реалізації [2, с. 54].

З огляду на означене виникає питання про співвідношення конституційних прав і свобод громадян і їх прав і свобод у сфері публічного управління. Говорячи про їх спільні риси, Я. В. Лазур виділяє наступні: а) спільну мету правового регулювання, якою є реалізація конституційних принципів пріоритетності прав і свобод людини і громадянина; б) спрямованість кожного виду прав і свобод на забезпечення можливості

реалізації кожними громадянином своєї участі у системі державного управління [2, с. 54]. Що стосується відмінного між вказаними правами, то перш за все слід звернути увагу на предмет правового регулювання. До предмета конституційного права, як відомо, належать ті відносини безпосередньо політичного характеру, що виникають у процесі організації та здійснення влади у структурі зв'язків «держава-особа» і «особа-держава», тобто в самій сфері державного владарювання. Безпосередньо політичний характер названих суспільних відносин, своєрідне коло учасників та специфіка об'єктів дають підстави говорити про їхні особливості. Однією з найважливіших особливостей цих відносин є те, що суб'єктом переважної більшості з них прямо чи опосередковано виступає держава. Тому їх можна назвати державно-політичними відносинами владарювання. Але, якщо звернутися до сутності прав і свобод громадян у сфері публічного управління, які регулюються адміністративним правом, можна побачити, що вони реалізуються у відносинах, сутністю яких також є здійснення державної влади та повноважень територіальної громади, але такі відносини не мають безпосередньо політичного характеру.

На підставі аналізу позицій вчених та концепцій, пов'язаних із класифікацією прав і свобод людини у сфері публічного управління [3, с. 74-75; 4, с. 36] можна розподілити інформаційні права, свободи і інтереси людини й громадянина за кількома підставами. Як критерій такої класифікації можна узяти зміст цих прав і свобод та ступінь сприяння органів виконавчої влади та інших суб'єктів адміністративно-правових відносин у їх реалізації. За цим критерієм інформаційні права, свободи і інтереси людини і громадянина у сфері адміністративно-правового регулювання можна поділити на чотири групи: 1) інформаційні права, свободи і інтереси, що безпосередньо реалізуються громадянами та іншими фізичними особами; 2) інформаційні права, свободи і інтереси, що реалізуються за безпосереднього сприяння органів виконавчої влади та місцевого самоврядування; 3) інформаційні права, свободи і інтереси, що гарантуються адміністративно-правовим захистом органів держави; 4) інформаційні права, свободи і інтереси, що реалізуються за сприяння громадських організацій.

Перша група охоплює інформаційні права і свободи громадян, необхідні їм для участі в управлінні справами держави як безпосередньо, так і через своїх представників, а також за допомогою рівного доступу до державної служби, служби в органах місцевого самоврядування.

Другий блок інформаційних прав і свобод громадян відрізняється тим, що для їх реалізації необхідні активна діяльність і щонайменше сприяння виконавчої влади, посадових осіб органів публічного управління.

Третій блок інформаційних прав і свобод громадян у сфері публічного управління (особистих, економічних, соціальних, екологічних, культурних) характерний тим, що їх реалізація вимагає від органів виконавчої влади, посадових осіб функціональної різноманітної діяльності із забезпечення умов для їх здійснення, державної гарантії їх охорони, захисту і відновлення порушених прав у випадку їх порушення.

Четвертий блок інформаційних прав і свобод громадян у сфері публічного управління пов'язаний з їх участю в діяльності органів виконавчої влади.

Такий підхід до класифікації інформаційних прав, свобод і інтересів людини і громадянина у сфері публічного управління дозволяє доповнити і розвинути критерії, на основі яких він будується, за змістом, гарантованості, а також «наближення» до сфер їх реалізації. Перевага такої класифікації полягає в тому, що вона може більш об'ємно охопити інформаційні права, свободи і інтереси людини і громадянина у системі публічного управління, глибше розкрити їх природу і зміст. Більше того, цей шлях, на наш погляд, може виявитися важливою методологічною передумовою, що розкриває перспективу більш глибоких досліджень інформаційних прав, свобод і інтересів людини і громадянина, зокрема, у зв'язку з зайняттям громадянином тієї або іншої правової позиції у певній сфері публічного управління. Це, у свою чергу, дозволить віднести певні права, свободи і інтереси до відповідних груп з урахуванням особливостей їх реалізації і захисту у сферах адміністративно-правового регулювання економіки, підприємництва, публічного управління адміністративно-політичною, соціально-культурною сферами, забезпечення законності в державному управлінні.

Література

1. Личенко І. О. Захист законних інтересів громадян України у сфері власності: адміністративно-правове дослідження: монографія / І. О. Личенко. – Львів: ЛьвДУВС, 2014. – 426 с.
2. Лазур Я. В. Забезпечення прав і свобод громадян України у сфері публічного управління: адміністративно-правовий механізм: монографія / Я. В. Лазур. – К.: Четверта хвиля, 2010. – 284 с.
3. Битяк Ю. П. Административное право Украины. Общая часть: учебн. пос. / Ю. П. Битяк, В. В. Зуй. – Х.: ООО «Одиссей», 1999. – 224 с.
4. Ієрусалімова І. О. Механізм адміністративно-правового забезпечення прав і свобод людини та громадянина: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / І. О. Ієрусалімова; Інститут законодавства Верховної Ради України. – Київ, 2006. – 187 с.